

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania Ł. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zabrze
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 maja 2025 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach
z dnia 10 października 2024 r., sygn. akt XI Ua 11/24,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy, wyrokiem z dnia 6 lutego 2024 r. w sprawie I USKP 102/23, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 21 czerwca 2022 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Okręgowy w Katowicach, wyrokiem z dnia 10 października 2024 r., ponownie oddalił apelację Ł. B. od wyroku Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 31 stycznia 2022 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrze z dnia 12 września 2018 r. odmawiającej mu prawa do zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okres od 25 kwietnia 2018 r. do 4 lipca 2018 r. oraz zobowiązującej go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za wskazane okresy.

Sąd Okręgowy uzupełnił postępowanie dowodowe i dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii na okoliczność ustalenia, czy stan zdrowia psychicznego skarżącego (w stosunku, do którego od 2010 r. stwierdzano zaburzenia depresyjno-lękowe i zaburzenia osobowości) zakłócił rozeznanie skarżącego co do znaczenia podjętej czynności zgłoszenia fikcyjnego wznowienia działalności gospodarczej.

W przedstawionej Sądowi opinii stwierdzono, że stan zdrowia ubezpieczonego w żaden sposób nie zakłócał jego rozeznania co do znaczenia podjętej czynności zgłoszenia fikcyjnego wznowienia działalności gospodarczej. Całość zebranego materiału klinicznego wskazywała na to, że ubezpieczony z uwagi na stan psychiczny, funkcjonowanie psychospołeczne oraz poziom sprawności funkcji intelektualnych i poznawczych w okresie objętym tezą dowodową był w stanie podjąć racjonalną decyzję dotyczącą swojej działalności gospodarczej, potrafił także należycie ocenić swoje postępowanie oraz przewidzieć jego konsekwencje. Z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością - zdaniem biegłych - należało przyjąć, że ze względu na stan psychiczny niemożliwe było, by we wskazanych okolicznościach odwołujący się działał nieświadomie, bowiem był zdolny do świadomego i swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli.

Mając powyższe na uwadze, a także wcześniejsze ustalenia, Sąd Okręgowy uznał, że skoro w myśl prawomocnej decyzji organu rentowego z dnia 16 sierpnia 2018 r. ubezpieczony nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności gospodarczej wznowionej w dniu 30 września 2015 r. i nie miał w spornym okresie innego tytułu ubezpieczeń, przeto nie przysługiwał mu zasiłek chorobowy. Wystąpienie przez niego o to świadczenie z powołaniem się na pozorowaną działalność gospodarczą stanowiło jednoznacznie świadome wprowadzenie w błąd organu rentowego. A wobec osoby, która uzyskała prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego w wyniku wprowadzenia organu rentowego w błąd lub innego bezprawnego działania nie stosuje się zasady ochrony praw nabytych.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik powoda, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał na jej oczywistą zasadność z uwagi na naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 365 § 1

k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez przyjęcie związania prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 23 maja 2019 r. w sprawie XI U 1858/18, zgodnie z którym odwołujący nie podlegał w spornym okresie ubezpieczeniom społecznym od 30 września 2015 r. do nadal, albowiem w okresie tym nie prowadził działalności gospodarczej, w zakresie wykraczającym poza uregulowanie art. 365 § 1 k.p.c., to jest w zakresie dotyczącym uznania, iż miał świadomość, że deklarując działalność gospodarczą, manipulując wysokością składek i nie wnosząc o rentę mimo przewlekłej niezdolności do pracy wprowadza organ rentowy w błąd co do istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci prowadzenia działalności gospodarczej, by dzięki temu pobierać wysokie i nienależne zasiłki chorobowe.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł jedynie o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego na rzecz ZUS w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do rozpoznania.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej.

Nie doszło do kwalifikowanego naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., polegającego na wykroczeniu poza zakres prawomocności materialnej wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 23 maja 2019 r.

oddalającego odwołanie od decyzji z 16 sierpnia 2018 r., w której organ rentowy uznał, że odwołujący się nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 30 września 2015 r. i uznaniu, że jego moc wiążąca dotyczy także oceny, że prawomocny wyrok tego Sądu jest wystarczającą podstawą do uznania, że odwołujący się miał świadomość, że deklarując działalność gospodarczą, manipulując wysokością składek i nie wnosząc o rentę mimo przewlekłej niezdolności do pracy wprowadza organ rentowy w błąd co do istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci prowadzenia działalności gospodarczej, by dzięki temu pobierać wysokie i nienależne zasiłki chorobowe.

Sąd Okręgowy uznał, że jest związany powyższym wyrokiem w zakresie ustalenia, że odwołujący się od 30 września 2015 r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, albowiem w okresie tym nie prowadził działalności gospodarczej. Sąd ten dokonał natomiast samodzielnej oceny ustalonych okoliczności faktycznych w kontekście art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r. poz. 350, dalej jako ustawa systemowa), przyjmując, że skoro odwołujący się nie prowadził od 30 września 2015 r. działalności gospodarczej, to zgłoszenie jej wznowienia od tego dnia miało na celu nie rzeczywiste prowadzenie działalności (do której z racji stanu zdrowia nie był zdolny), ale uzyskanie wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a tym samym odwołujący się wprowadził w błąd organ rentowy co do posiadania tytułu do objęcia ubezpieczeniem chorobowym.

W wyroku z dnia 6 lutego 2024 r., I USKP 102/23, Sąd Najwyższy wskazał, że z wiążących ustaleń faktycznych (art. 398¹³ k.p.c.) wynika, że w momencie zgłoszenia przez skarżącego wznowienia działalności gospodarczej wystąpiły dwa elementy: zadeklarowanie nieznajdującej pokrycia w przewidywanych zyskach wysokiej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne (9.850 zł) oraz świadomość istnienia przeszkód do prowadzenia tej działalności ze względu stan zdrowia. W związku zaś z uzyskaniem opinii biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii, uzasadnione okazały się podstawy do oceny, że zamiarem skarżącego nie było prowadzenie działalności gospodarczej a zgłoszenie wznowienia działalności gospodarczej świadomie zmierzało do wprowadzenia organu rentowego w błąd celu uzyskania nienależnych świadczeń.

Mając na uwadze powyższe i uznając, że skarżący nie wykazał powoływanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Z treści wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wynika, aby pełnomocnik domagał się zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego w przypadku nieprzyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się wyłącznie do wydania wyroku oddalającego skargę - w razie przyjęcia jej do rozpoznania. Wobec tego koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących przyczyn kasacyjnych (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być uznane - w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania - za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.

AGM

[a.ł.]